به نام خدا

ویژه‌نامه اولین سمپوزیوم ملی ماهیان خاویاری

مجله علمی شیلات ایران

مؤسسه تحقیقات شیلات ایران

ISSN : 1026 - 1354

- صاحب امتیاز و ناشر : مؤسسه تحقیقات شیلات ایران
- مدیر مسئول : دکتر محمود معصومیان
- سردبیر : دکتر جمیله پازوکی
- ویراستار : دکتر آریا اشجع اردلان
- مدیر داخلی : هنگامه خادم
- امور چاپ : شرکت تعاونی کارکنان مؤسسه تحقیقات شیلات ایران

هیئت تحریریه بترتیب حروف الفبا:

- دکتر محمدرضا احمدی، دانشیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران
- دکتر غلامرضا امینی رنجبر، دانشیار پژوهشی وزارت جهاد کشاورزی
- دکتر جمیله پازوکی، استادیار دانشکده علوم دانشگاه شهید بهشتی
- دکتر محمد پورکاظمی، دانشیار پژوهشی وزارت جهاد کشاورزی
- دکتر امین‌ا... تقوی، استادیار پژوهشی وزارت جهاد کشاورزی
- دکتر سهراب رضوانی، دانشیار پژوهشی وزارت جهاد کشاورزی
- دکتر عیسی شریف پور، استادیار پژوهشی وزارت جهاد کشاورزی
- دکتر حسین عمادی، استادیار دانشگاه آزاد اسلامی
- دکتر بابا مخیر، استاد دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران
- دکتر شعبانعلی نظامی، استادیار پژوهشی وزارت جهاد کشاورزی
- دکتر علیرضا نیکویان، استادیار پژوهشی وزارت جهاد کشاورزی
- دکتر غلامحسین وثوقی، استاد دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران

اولین سمپوزیوم ملی ماهیان خاویاری با همکاری و همفکری اساتید ارجمند، محققین، مدیران و کارشناسان محترم علوم شیلاتی در تاریخ ۲۴ و ۲۵ آذر ماه ۱۳۷۷ در رشت برگزار گردید. این سمپوزیوم در زمینه‌های علمی و تحقیقی آبزیانی به بحث و بررسی پرداخت که از یک طرف بنام "فسیل زنده" با قدمت بیش از ۲۰۰ میلیون سال مشهورند و از طرف دیگر نام "ایران" تبلور و زینت‌بخش محصولات آن یعنی "خاویار" است.

در حال حاضر جمهوری اسلامی ایران مقام اول جهان را از لحاظ کیفیت و کمیت خاویار صادراتی داراست و جا دارد که با برنامه‌ریزی و تلاش مستمر و بکارگیری تمام توان و استعدادهای ملی کشور جایگاه تحقیق و پژوهش در زمینه‌های مختلف تاسماهیان ارتقاء یابد و ایران بعنوان مرکز مرجع جهان برای ماهیان خاویاری شناخته شود.

دریای خزر بعنوان بزرگترین زیستگاه تاسماهیان و تأمین کننده حدود ۹۰٪ خاویار جهان، یکی از بحرانی‌ترین شرایط زیست‌محیطی و تنوع زیستی را سپری می‌کند. صید بی‌رویه و غیرقانونی تاسماهیان و قاچاق خاویار بعنوان اصلی‌ترین عوامل کاهش ذخایر شناخته شده‌اند. عوامل دیگری از قبیل آلودگی‌های زیست‌محیطی، احداث سد و پل بر روی رودخانه‌های اصلی منتهی به دریای خزر، کاهش تخم‌ریزی طبیعی از دیگر عواملی هستند که منجر به کاهش ۸۵ درصدی ذخایر تاسماهیان شده است.

اگر چه سابقه تحقیقات علوم شیلاتی در کشور به کمتر از یک قرن می‌رسد و با توجه به گستردگی علوم زیستی و نوپا بودن رشته‌های تحصیلی علوم شیلاتی در ایران، مسئولیت و رسالت حفاظت از ذخایر و بهره‌برداری پایدار بر دوش همه علاقمندان، متخصصین و مدیران دلسوز علوم شیلاتی دوچندان می‌گردد.

اولین سمپوزیوم ملی ماهیان خاویاری، بعنوان گامی بلند در جهت تخصصی نمودن موضوعات علمی و جرقه‌ای در جهت نگرش عمیق‌تر و کیفی نمودن فعالیت‌های پژوهشی در زمینه علوم شیلاتی و در مسیر توسعه پایدار تاسماهیان برگزار شده است. مطمئناً با تحولاتی که در اکوسیستم دریای خزر در حال شکل‌گیری است در آینده شاهد برگزاری سمپوزیوم‌های ملی - منطقه‌ای و بین‌المللی خواهیم بود.

بر خود لازم می‌دانم که از تلاش و زحمات پیشکسوتان تحقیق و توسعه تاسماهیان از جمله شادروان مرحوم مهندس فرید پاک، مهندس ملت پرست، دکتر حق‌پناه، مهندس سید امیر پروانه و علی‌الخصوص، معلم صدیق، یار شفیق، مرد عمل در عرصه سازندگی مراکز تکثیر ماهی و بازسازی ذخایر شادروان مرحوم دکتر حسین یوسف‌پور پیربازاری یاد و قدردانی نمایم و از خداوند کریم علو درجات را برای آن عزیزان و دیگر همکاران شیلاتی فقید مسئلت نمایم.

اولین سمپوزیوم ملی ماهیان خاویاری با مساعدت، تشویق و مساعدت‌های بی‌دریغ جناب آقای لاهیجانیان معاونت محترم وزیر و مدیرعامل اسبق شرکت سهامی شیلات ایران، جناب آقای مهندس جلالی معاونت محترم وزیر و مدیر عامل وقت شیلات ایران برگزار گردید، نهایت سپاس و قدردانی خود را از آن بزرگواران اعلام می‌دارم. حمایت‌های مالی مدیرعامل محترم شرکت بازرگانی شیلات ایران جناب آقای مهندس محمد رضا حسینی و همچنین مساعدتهای بی‌دریغ ریاست محترم وقت مؤسسه تحقیقات شیلات ایران جناب آقای دکتر شفیعی‌پور، معاونت محترم وقت تکثیر و پرورش آبزیان جناب آقای مهندس یاسائی، مدیر کل محترم وقت روابط عمومی و امور بین‌الملل شیلات ایران جناب آقای مهندس میگلی‌نژاد و سایر بزرگواران علی‌الخصوص به همکاران گرامی و ارجمندم در انستیتو تحقیقات بین‌المللی ماهیان خاویاری و سایر بزرگوارانی که نامشان در اینجا ذکر نگردید و بنحوی در برگزاری این سمپوزیوم ما را خالصانه یاری نمودند صمیمانه قدردانی و مراتب سپاس و تشکر خود را اعلام دارم. اعضاء کمیته علمی و اجرایی که اسامی آنها در ذیل اشاره شده و زحمات زیادی را در داوری و پذیرش مقاله‌ها و همچنین اداره پانل و سخنرانی متقبل شده‌اند. از همه آن عزیزان و اساتید ارجمند نهایت سپاس خود را اعلام می‌دارم.

اعضاء کمیته اجرایی:

- دکتر محمد پورکاظمی	(دبیر سمپوزیوم، رئیس انستیتو تحقیقات بین‌المللی ماهیان خاویاری)
- مهندس محمدرضا حسینی	(مدیر عامل شرکت بازرگانی شیلات)
- مهندس حسین عبدالحی	(مدیر کل تکثیر و بازسازی ذخایر)
- دکتر محمود معصومیان	(معاونت تحقیقاتی وقت مؤسسه تحقیقات شیلات ایران)
- مهندس ابراهیم میگلی‌نژاد	(مدیر کل وقت روابط عمومی و امور بین‌الملل شیلات ایران)

اعضاء کمیته علمی (بترتیب حروف الفبا)

۱ ـ دکتر عبدالحلیم آخوندی	اداره کل شیلات استان گیلان
۲ - دکتر قباد آذری تاکامی	دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران
۳ - دکتر محمود بهمنی	انستیتو تحقیقات بین‌المللی ماهیان خاویاری
۴ - دکتر محمد پورکاظمی	انستیتو تحقیقات بین‌المللی ماهیان خاویاری
۵ - دکتر محمد پیری زیر کوهی	مرکز تحقیقات شیلاتی استان گلستان

۶ – دکتر سید عباس حسینی	اداره کل شیلات استان گلستان
۷ – مهندس محمد رضا حسینی	شرکت بازرگانی شیلات ایران
۸ – مهندس حسین عبدالحی	شرکت سهامی شیلات ایران
۹ – دکتر سهراب رضوانی	مؤسسه تحقیقات شیلات ایران
۱۰ – دکتر باقر مجازی امیری	دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران
۱۱ – دکتر بابا مخیر	دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران
۱۲ – دکتر محمود معصومیان	مؤسسه تحقیقات شیلات ایران
۱۳ – شادروان دکتر حسین یوسف‌پور	انستیتو تحقیقات بین‌المللی ماهیان خاویاری (یادش گرامی باد)
۱۴ – دکتر مهدی یوسفیان	پژوهشکده اکولوژی دریای خزر

برای اولین سمپوزیوم ملی ماهیان خاویاری تعداد ۲۴۰ مقاله ارسال شد که پس از طرح و ارائه در کمیته علمی سمپوزیوم و داوری مقاله‌ها تعداد ۳۴ مقاله بصورت سخنرانی و تعداد ۳۲ مقاله بصورت پوستری پذیرفته شد و خلاصه مقاله‌های فوق در کتابچه مقالات سمپوزیوم به چاپ رسیده است.

مقالات و سخنرانی‌ها در هفت گروه تخصصی و با موضوعات: ارزیابی ذخایر، تجارت عمل‌آوری و اقتصاد، بیولوژی و اکولوژی، بهداشت و بیماریها، فیزیولوژی و بیوشیمی، ژنتیک و اصلاح نژاد و تکثیر و پرورش تاسماهیان ارائه گردید. جهت چاپ مقالات ارائه شده بصورت سخنرانی، مقرر گردید که ویژه‌نامه‌ای از این مقالات در مجله علمی شیلات ایران به چاپ برسد. متأسفانه تعدادی از ارائه‌دهندگان، مقاله خود را ارسال نکردند و سایر مقالات دریافتی به دفتر مجله علمی شیلات ایران ارسال شد. پس از طرح در هیئت تحریریه مجله مقالات جهت ارزیابی برای داوران محترم ارسال شد و متأسفانه تعدادی از مقالات، خارج از چهارچوب و ساختار علمی و تحقیقی مجله بودند و رد شدند. از آنجائیکه مقرر گردید همانند بسیاری از سمپوزیوم‌ها و همایش‌ها مقالات ارائه و پذیرفته شده در یک مجموعه به چاپ برسد، مقالات مجدداً توسط داوران محترم علی‌الخصوص کارشناسان ارشد انستیتو تحقیقات بین‌المللی ماهیان خاویاری مورد بازبینی قرار گرفت و به شکل فعلی که در این ویژه‌نامه گردآوری شده است به چاپ رسیده است. در اینجا بر خود لازم می‌دانم از تلاش‌هایی که کلیه داوران و کارشناسان محترم انستیتو تحقیقات بین‌المللی ماهیان خاویاری در بازبینی مقالات و همچنین از کارشناسان بخش اطلاعات علمی انستیتو آقایان مهندس برادران نویری، مهندس علیپور، شجاعی و سرکار خانم دلدار در تایپ، اصلاح و تدوین اولیه مقالات متحمل شدند مراتب سپاس و قدردانی خود را اعلام نمایم. از آنجائیکه مقالات

فوق در چندین نوبت برای نویسندگان مقاله ارسال گردیده و پس از تصحیح و اعمال نظر نگارندگان به چاپ رسیده است. مسئولیت هر گونه اشتباه مقالات اعم از نوشتاری یا علمی بعهده نویسنده یا نویسندگان خواهد بود.

بدون شک تدوین و چاپ نهایی مقالات در یک مجموعه بعنوان ویژه‌نامه مجله علمی شیلات بدون حمایت و مساعدتهای ارزشمند ریاست محترم مؤسسه تحقیقات شیلات ایران جناب آقای دکتر سهراب رضوانی، مدیر مسئول محترم مجله علمی شیلات جناب آقای دکتر محمود معصومیان، سردبیر محترم مجله سرکار خانم دکتر جمیله پازوکی و مدیر داخلی مجله سرکار خانم هنگامه خادم میسر نمی‌شد. مراتب سپاس و قدردانی خالصانه خود را از همه عزیزان اعلام داشته و موفقیت روزافزون آنان را از خداوند متعال مسئلت می‌نمایم.

دکتر محمد پورکاظمی

دبیر سمپوزیوم